

นมแม่กับการ แรกเกิดป่วย

Breastfeeding in sick babies

พญ.ชนิกันต์ ทิพากรโรจนกิจ
นายแพทย์ชำนาญการ
กลุ่มงานกุมารเวชกรรม
โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์

Chanikan Tipakornrojanakit, M.D.
Department of Pediatric
Charoenkrung Pracharak Hospital

ในปัจจุบันปัญหาทารกแรกเกิด คลอดก่อนกำหนดจัดเป็นปัญหาที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากอันเกิดจากการปรับเปลี่ยนของสังคมไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งต้องการการแก้ไขและป้องกันอย่างเร่งด่วนก่อนที่ปัญหานี้จะยิ่งเพิ่มมากขึ้นไปจนควบคุมไม่ได้ นอกจากนี้ก็ยังมีทารกที่มีความผิดปกติแต่กำเนิดซึ่งจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาตัวในหอผู้ป่วยหนักทารกแรกเกิด (NICU) และทารกแรกเกิดและคลอดก่อนกำหนด (Nursery) ที่มีจำนวนสูงขึ้นด้วย ทารกเหล่านี้ระบบการทำงานของอวัยวะต่างๆ ยังขาดความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ภูมิคุ้มกัน การย่อยและการดูดซึมอาหาร การเจริญเติบโตของสมอง ซึ่งในปัจจุบันมีการศึกษาที่มีหลักฐานเชิงประจักษ์ชัดเจนว่า การให้นมแม่ในทารกแรกเกิดป่วยเหล่านี้มีประโยชน์ด้านต่างๆ เช่น ลดความเสี่ยง และความรุนแรงต่อการเป็น Retinopathy of Prematurity เพิ่มการพัฒนาของสมอง ลดการอักเสบของลำไส้ ลดระยะเวลาในการอยู่โรงพยาบาล เป็นต้น

โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ มีทารกแรกเกิดป่วยเข้ารับการรักษาในหอผู้ป่วยหนัก ปีละประมาณ 133 ถึง 188 ราย การช่วยให้ทารกกลุ่มนี้ได้รับนมแม่จึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง สืบเนื่องจากกรมการแพทย์ โดยความร่วมมือของราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย ราชวิทยาลัยสูตินรีแพทย์แห่งประเทศไทย สภาการพยาบาล และมูลนิธิศูนย์นมแม่แห่งประเทศไทย จัดทำโครงการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำหรับทารกแรกเกิดป่วย โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ซึ่งประสบความสำเร็จในการดูแลทารกทั่วไปเป็นทุนเดิมอยู่แล้วได้รับการคัดเลือกเป็น 1 ใน 6 โรงพยาบาลนำร่องเพื่อพัฒนางานให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย คณะทำงาน Ten Step Breastfeeding Sick Babies โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ จึงได้ถือกำเนิดขึ้น และพัฒนาการให้นมแม่ในทารกแรกเกิดป่วยให้เป็นระบบมากขึ้นโดยปรับตามแนวทาง Ten Step Breastfeeding Sick Babies โดยดำเนินการด้วยการให้ข้อมูลมารดาและครอบครัว ตั้งแต่เริ่มฝากครรภ์ หลังคลอด และขณะที่ทารกอยู่ที่หอผู้ป่วย NICU หรือ Nursery โดยเน้นความสำคัญคือ นมแม่เป็นทั้งยาและวัคซีนป้องกันโรคสำหรับลูก การกระตุ้น ให้ทารกได้รับน้ำนมแม่ โดยเฉพาะน้ำนมเหลือง (Colostrum) โดยเร็วที่สุดและนำน้ำนมเหลืองมาทำความสะอาดช่องปากทารก ตั้งแต่หยดแรกของน้ำนมที่บีบเก็บได้ สอนมารดาบีบเก็บน้ำนมอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ให้มารดาอุ้มทารกแบบเนื้อแนบเนื้อ แม้ว่าทารกยังใส่เครื่องช่วยหายใจ กระตุ้นให้ทารกดูคนนมจากเต้า

Nowadays ,the incidence of premature babies, babies with congenital anomalies and other sick newborns is increasing. These babies have inadequate immune systems, immature gut and gut motility, or inadequate brain growth. There is much evidence supporting the benefits of breast milk for these babies; a decrease in the incidence and severity of retinopathies of prematurity, an increase in brain development, a decrease incidence of necrotizing enterocolitis and a decrease in length of hospital stay. According to the number of NICU admission in Charoenkrung Pracharak Hospital are 130 to 188 per year, facilitating these babies to have successful breastfeeding is our main mission.

In 2013, the national project of Breastfeeding Sick Babies was launched with the collaboration of the Royal College of Pediatricians, The Royal College of Obstetrician and Gynecologists, Thailand Nursing and Midwifery Council, Thai Health Promotion Foundation and National Health Security Office. Charoenkrung Pracharak Hospital was one of six pilot hospitals to implement the project. After several years of working on breastfeeding both in normal babies and sick babies incessantly, we move forward to approach sick babies group according to the “10 Steps of Breastfeeding Sick Babies”.

The “10 Steps of Breastfeeding Sick Babies” start with providing the information to mothers and families on the first ANC visit, postpartum and on the newborn ward and promoting breast milk as both medicine and vaccine. We encourage moms to get her colostrums as soon as possible and use colostrums for oral care from the first drops. The process of milk collection and storage are very systematic. Moms and families are encouraged to perform the baby’s oral care and promote their babies skin to skin contact even though the babies are intubated. The hospital provides a room for moms to stay with her sick babies for 24 hours a day.

ทันทีเมื่อพร้อม มีสถานที่พักค้างตลอด 24 ชั่วโมงสำหรับมารดาของทารกแรกเกิดในหอผู้ป่วย NICU หรือ Nursery ทุกคน การชั่งน้ำหนักเพื่อประเมินปริมาณน้ำนมที่ทารกได้รับ เป็นต้น ส่งเสริมให้เกิดความภาคภูมิใจแก่มารดาและครอบครัวของทารกและช่วยให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ประสบความสำเร็จสูงขึ้น โดยอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เมื่อทารกออกจากโรงพยาบาลสูงถึง 87% ในปี 2556 (ทารกได้นมแม่อย่างเดียว 65% นมแม่ร่วมกับนมผสม 22%)

ในเดือนมีนาคม 2557 โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ได้นำเสนอความก้าวหน้าของการพัฒนางานอนามัยแม่และเด็กในการประชุม 2nd Breastfeeding Sick Babies International Conference ซึ่งได้รับการชื่นชมเป็นอย่างสูง และยังจะได้ นำรูปแบบการบันทึกข้อมูลการจัดทำสื่อแผ่นพับของโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ ไปเป็นตัวอย่างเพื่อปรับใช้เป็นมาตรฐานสื่อการสอนของกรมการแพทย์ในอนาคตอันใกล้นี้อีกด้วย

These measures encourage moms and families to increase breastfeeding success rate. The specific breastfeeding rate at discharge from NICU was 65% and overall breastfeeding rate was 22% in 2013.

In March 2014, we presented our maternal and childhood activities in the 2nd Breastfeeding Sick Babies International Conference. Our hard working experience was widely accepted. Our educational flip chart was adapted to be used as the media provided by the Ministry of Public Health in near future.

